

De herindeling van 1936

Nog maar 100 jaar geleden was Hengstdijk een zelfstandige gemeente. Naast de dorpskern behoorden ook de gehuchten 'Oude Stooft', 'Koningsdijk' en 'de Plattedijk' tot het grondgebied van de gemeente. En ook nog een stukje van de 'Rummersdijkpolder'. Aan de zuidkant werd de gemeente begrensd door 'de Vogel'.

Maar in de jaren '30 kwam daar verandering in. Niet omdat de inwoners dat nou zo'n geweldig idee vonden, maar omdat men het "van boven af" beter vond dat de zelfstandige gemeenten Hengstdijk, Stoppeldijk, Boschkapelle en Ossenissee samen zouden worden gevoegd tot één nieuwe gemeente. Zowel de Provincie als het Rijk waren groot voorstander van die herindeling. Vooral financiën speelden daarbij een belangrijke rol. Er zou administratief efficiënter en vooral ook kostenbesparender gewerkt kunnen worden.

Maar voor het zover was had die samensmelting nog heel wat voeten in de aarde.

Al in 1931 had Provinciale Staten een voorstel bij het Rijk ingediend. Het was crisis en er moest op alle fronten flink bezuinigd worden. De plannen kregen begin jaren '30 steeds meer vorm en ook steeds meer kritiek. In weekblad "Ons Zeeland" van 27 april 1934 werd er op de hele achterpagina op een licht spottende wijze aandacht aan besteed. Van alle vier de dorpen werd een foto afgebeeld voorzien van een cynisch rijm:

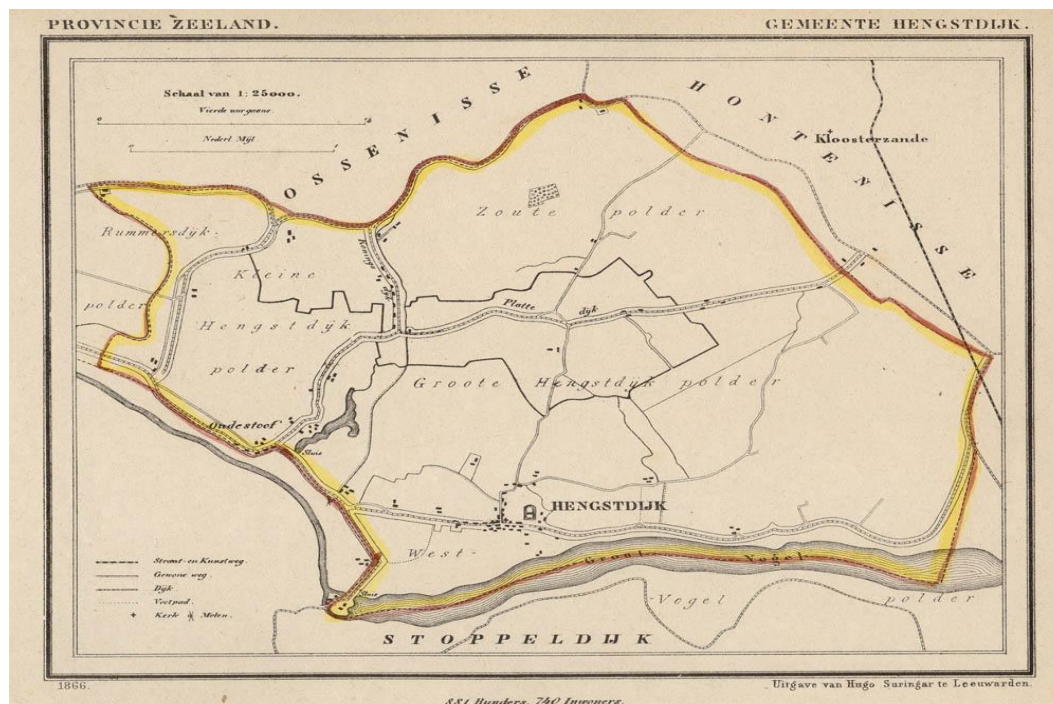
"Zie hier **Hengstdijk** dat niet meer blijft, maar binnenkort wordt ingelijfd."

"Niets is er, dat men niet kan missen: zo ook verdwijnt nu **Ossenissee**."

"Ook **Stoppeldijk** treft 't zelfde lot en brengt de crisis op 't schavot."

"En dan....'t Is haast niet te tellen, is ook de beurt aan **Boschkapelle**."

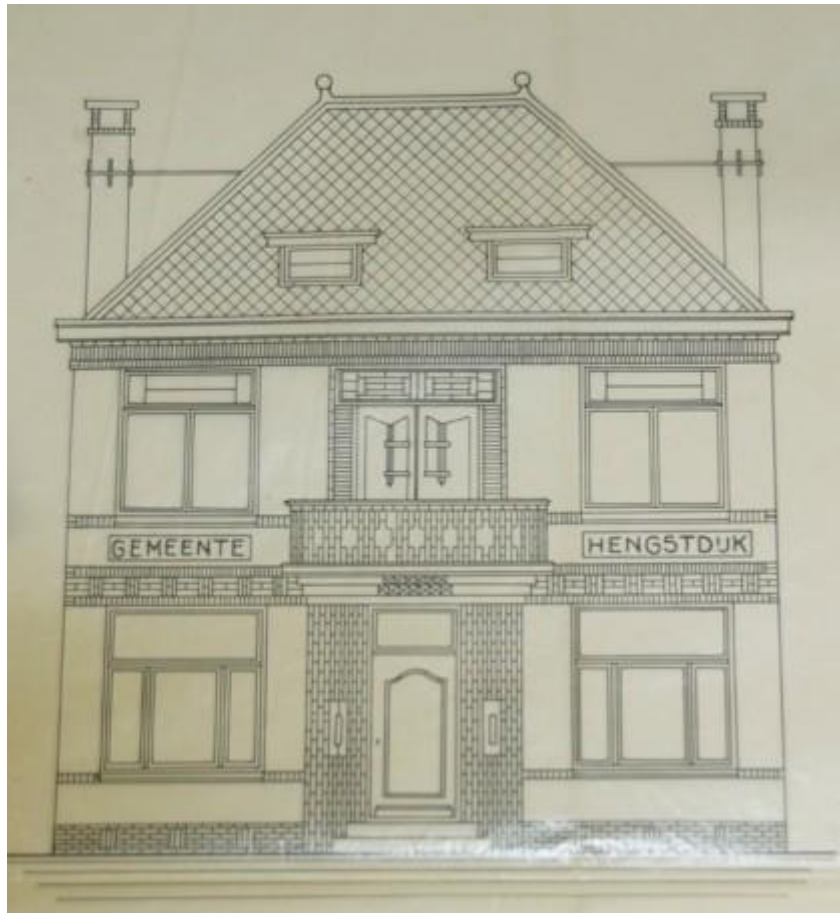
Er rezen nogal wat bezwaren en verzet, vooral bij drie van de vier gemeenten. Oorzaak: Boschkapelle had z'n financiële zaakjes niet op orde en de drie andere gemeenten waren niet van plan om voor de tekorten aldaar op te draaien.

Kaart van de gemeente Hengstdijk vóór 1936.

Begin april 1936 nog stemde de gemeenteraad van Stoppeldijk de plannen van de Minister weg en enkele weken later liet de gemeenteraad van Ossenissee weten eveneens tegen de herindeling te zijn. Door middel van een verzoek aan Hare Majesteit de Koningin om het hele plan geen doorgang te laten vinden werd die afwijzing kracht bijgezet.

Hengstdijk was wat milder en kon er wel mee leven mits het gemeentehuis in Hengstdijk zou komen en het Rijk de schulden van Boschkapelle over zou nemen.

Tekening van het (nooit gebouwde) nieuwe gemeentehuis

Hoewel er in de Tweede Kamer niemand tegen de herindeling was vonden sommige Kamerleden dat Ossenissee geografisch gezien beter met Hontenissee kon worden samengevoegd.

Er werd een oplossing gezocht voor de penibele financiële situatie van Boschkapelle. En gevonden.....De drie overige dorpen werden op hun wenken bediend. Het tekort zou van Rijksweg aangezuiverd worden waardoor op nagenoeg gelijke voet bij de herindeling kon worden gestart.

Ondanks deze toezegging stemde alleen de Raad van Ossenissee nog tegen. De overige drie gemeenten gingen akkoord. Van de voorwaarde dat het gemeentehuis op Hengstdijk zou komen is niet veel terecht gekomen.

Stoppeldijk werd de plek van waaruit de nieuwe gemeente met de naam Vogelwaarde bestuurd zou worden. Begin juni 1936 stemde de Tweede Kamer in met de herindeling en het kreeg zijn beslag op 1 juli 1936.

Op 3 september 1936 werd burgemeester Hendrikse als eerste burger van de nieuwe gemeente geïnstalleerd. Hoewel deze gebeurtenis met veel feestelijkheden werd gevierd leefden met name de

Boschkapelle en Stoppeldijk nog jaren met elkaar op gespannen voet. Er was maar weinig voor nodig om de vlam in de pan te laten slaan. Menige voetbalwedstrijd tussen beide dorpen ontaardde in stevige schermutselingen en tijdens de kermissen was het ook niet altijd pais en vree, zeker als de alcohol de overhand had gekregen. En ook in de vergaderingen van de Gemeenteraad ging het er soms fel aan toe. Burgemeester Hendrikse had er de handen vol aan.

De opvolger van Hendrikse, burgemeester Molthoff deed er alles aan om de twee 'kemphanen' bij elkaar te brengen. Zo werd tussen beide dorpen een gemeenschapshuis en een nieuwe school gerealiseerd en in de loop van de tijd heeft er ook in bouwkundig opzicht een samensmelting plaatsgevonden. Nu is er nog nauwelijks van enige rivaliteit sprake.

De gemeente Vogelwaarde heeft tot 1970 als zelfstandige gemeente bestaan.

Toen vond een volgende herindeling plaats waarover later meer.